

Analyzing the Gaps in Pre-marital Counseling from the Perspective of Experts

Maryam Sayad shirazi¹, Naemeh Nouri²

1. (Corresponding Author). Ph. D General Psychology. Assistant Professor, Department of Psychology, Women Research Center, Alzahra University, Tehran, Iran. ma.sayad@alzahra.ac.ir
2. Master's degree in Department of Educational Administration, Faculty of education and psychology, university of shiraz. naemenouri@gmail.com.

ABSTRACT

Received: 15/03/2025- Accepted: 21/05/2025

Aim: Marriage, as a key social institution, is increasingly confronted by the challenges of modern life, underscoring the importance of premarital counseling. This study seeks to examine existing gaps in premarital counseling from the perspectives of experts, identify its shortcomings, and propose strategies to enhance the quality and effectiveness of these services. **Methods:** This qualitative, exploratory research utilized thematic analysis. Data were collected through semi-structured interviews with 15 participants (10 women and 5 men) and continued until theoretical saturation was reached. Thematic analysis was applied to interpret the data. **Results:** Following the analysis, meaningful statements were categorized into 120 basic themes, 5 organizing themes, and 16 overarching themes. The five organizing themes included: (1) essential components of premarital counseling, (2) enabling contexts for its development, (3) current challenges and deficiencies, (4) necessary strategies and interventions, and (5) the outcomes of premarital counseling. **Conclusion:** The findings suggest that enhancing the effectiveness of premarital counseling in Iran requires adapting validated international models to local cultural contexts, standardizing counseling services, engaging systemic institutions, leveraging purposeful technology, and addressing cultural and structural barriers. These improvements can help reduce divorce rates and foster more stable and healthy marital relationships in society.

Keywords: Premarital counseling, marital relationships, counseling challenges

فصلنامه علمی پژوهشهای مشاوره
انجمن مشاوره ایران
جلد ۲۳، شماره ۹۴، بهار ۱۴۰۴
مقاله پژوهشی

e-issn:4018-2717

p-issn:400-2717X

DOI: 10.18502/qjcr.v24i93.19070

واکاوی خلاءهای موجود در مشاوره پیش از ازدواج از نگاه صاحب نظران

مریم صیاد شیرازی^۱، ناعمه نوری^۲

۱. (نویسنده مسئول)، دکتری روان شناسی عمومی، استادیار، گروه روان شناسی و علوم تربیتی، پژوهشکده زنان، دانشگاه الزهراء تهران، ایران.
ma.sayad@alzahra.ac.ir

۲. کارشناسی ارشد علوم تربیتی، گروه روان شناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
naemenouri@gmail.com

(صفحات ۹۰-۱۱۷)

چکیده

هدف: ازدواج به عنوان نهادی اجتماعی کلیدی، با چالش های زندگی مدرن مواجه است که ضرورت مشاوره پیش از ازدواج را برجسته می کند. این پژوهش با هدف واکاوی خلاءهای مشاوره پیش از ازدواج از نگاه صاحب نظران، به شناسایی نقاط ضعف و ارائه راهکارهایی برای بهبود کیفیت و اثربخشی این خدمات می پردازد.

روش: پژوهش حاضر، کیفی با رویکردی اکتشافی و باکاربگیری روش کیفی تحلیل مضمون بود. داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختاریافته با ۱۵ شرکت کننده (۱۰ زن و ۵ مرد) جمع آوری و تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش تحلیل مضمون استفاده شد.

یافته ها: پس از تحلیل داده ها، گزاره های معنادار در قالب ۱۲۰ مضمون پایه، ۵ مضمون سازمان دهنده و ۱۶ مضمون فراگیر دسته بندی شدند. پنج مضمون سازمان دهنده شامل الزامات مشاوره پیش از ازدواج، زمینه های مناسب در ارتقای مشاوره، چالش ها و خلاءهای موجود، استراتژی ها و راهبردهای لازم، و پیامدهای مشاوره پیش از ازدواج شناسایی بود.

نتیجه گیری: نتایج این پژوهش نشان می دهد که ارتقای اثربخشی مشاوره پیش از ازدواج در ایران نیازمند تطبیق مدل های معتبر بین المللی با شرایط فرهنگی، استانداردسازی خدمات مشاوره، مشارکت نهادهای سیستمی، استفاده از فناوری هدفمند، و رفع چالش های فرهنگی-ساختاری است تا بتواند نرخ طلاق را کاهش داده و روابط زناشویی پایدار و سالمی را در جامعه تقویت کند.

واژه های کلیدی: کلیدواژه ها: مشاوره پیش از ازدواج، روابط زناشویی، چالش های مشاوره

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۳۱

مقدمه

ازدواج به عنوان یکی از مهم ترین نهادهای اجتماعی، نقش کلیدی در شکل گیری و تداوم ساختار خانواده و جامعه ایفا می کند؛ اما پیچیدگی های زندگی مدرن و تغییرات سریع در ارزش ها و هنجارها، چالش هایی مانند افزایش نرخ طلاق، تغییر الگوهای ارتباطی، و تنوع سبک های زندگی را ایجاد کرده اند که ضرورت توجه به آماده سازی زوج ها برای ورود به این مرحله مهم را آشکار می سازد. مشاوره پیش از ازدواج به عنوان یک فرآیند آموزشی و حمایتی، با هدف افزایش آگاهی زوج ها، بهبود مهارت های ارتباطی و حل تعارض، و تسهیل تصمیم گیری آگاهانه، می تواند نقش پیشگیرانه ای در کاهش مشکلات و افزایش موفقیت در ازدواج ایفا کند. با این حال، مطالعات نشان می دهند که این فرآیند به دلیل عدم توجه کافی به نیازهای واقعی زوج ها، فقدان رویکردهای جامع و یکپارچه، و نبود ابزارهای ارزیابی مناسب، با خلاءها و کاستی هایی مواجهه است که واکاوی دقیق آن ها را ضروری می سازد (براتی و آسایش، ۱۳۹۹؛ آهنگر، و همکاران، ۲۰۲۴).

در ایران، با وجود تلاش ها برای توسعه خدمات مشاوره پیش از ازدواج، چالش های متعددی از جمله طراحی برنامه های کلی بدون توجه به تفاوت های فردی و فرهنگی، کاهش اثربخشی و رضایت زوج ها را به همراه داشته است (بستانی خالصی و سیمبر، ۲۰۱۴؛ پیرمردوندچگینی، ۱۳۹۶). علاوه بر این، فقدان چارچوب نظری منسجم و بومی، نبود آموزش های تخصصی کافی برای مشاوران، استفاده نکردن از ابزارهای استاندارد ارزیابی، از موانع اصلی در ارائه خدمات کیفی در این حوزه محسوب می شوند (سید حسن طهرانی و همکاران، ۲۰۲۱؛ کریمی ثانی و اسمعیلی، ۲۰۱۵). به علاوه در سطح بین المللی، پژوهش ها نشان می دهند که مشاوره پیش از ازدواج با چالش هایی همچون تمرکز بیش از حد بر مسائل فردی و روان شناختی و غفلت از عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مؤثر بر ازدواج مواجهه است (استنلی^۱ و همکاران، ۲۰۱۱). این نگاه محدود،

1. Stanley

عواملی مانند تفاوت‌های فرهنگی، انتظارات خانوادگی و فشارهای اقتصادی را نادیده می‌گیرد که می‌توانند تأثیر بسزایی بر موفقیت یا شکست ازدواج داشته باشند. علاوه بر این، بسیاری از برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج به جای تمرکز بر پیشگیری از مشکلات آینده، بیشتر به حل مسائل فعلی زوج‌ها می‌پردازند که این رویکرد واکنشی به جای پیش‌گیرانه، اثربخشی خدمات را کاهش می‌دهد (رجبی و همکاران، ۲۰۱۷؛ محسن‌زاده و عارفی، ۲۰۱۱؛ نافیان‌دهکردی و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین، نبود یک چارچوب نظری جامع که تمامی ابعاد ازدواج را پوشش دهد، از دیگر چالش‌های جهانی این حوزه محسوب می‌شود.

مشاوره پیش از ازدواج به عنوان مرحله‌ای حیاتی در زندگی زناشویی، به زوج‌ها کمک می‌کند تا با مسائل روان‌شناختی (آهنگر و همکاران، ۱۴۰۲؛ نوابی‌فر و همکاران، ۲۰۲۰)، اجتماعی و فرهنگی (ابراهیمی و مهداد، ۱۳۹۸؛ هراتیان و همکاران، ۱۳۹۹)، جنسیتی (قنبری برزبان و همکاران، ۲۰۱۸)، و اقتصادی (آشینه و نوابخش، ۱۳۹۵) آشنا شوند و مهارت‌های لازم برای مدیریت تعارضات و بهبود روابط را کسب کنند. این مشاوره بر عوامل مؤثری مانند ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های دلبستگی (رجبی و عباسی، ۱۳۹۸)، سازگاری زناشویی (آهنگر و همکاران، ۱۴۰۲)، و رضایت جنسی (فرهمند و توانگر، ۱۳۹۷) تمرکز دارد. همچنین، مسائل مرتبط با خانواده، مهارت‌های ارتباطی، و عوامل دموگرافیک مانند تحصیلات و سن نیز مورد بررسی قرار می‌گیرند (کاتوزیان و همکاران، ۲۰۲۳؛ یوسفی و همکاران، ۲۰۲۰). مشاوره پیش از ازدواج با ارائه راهکارهای عملی، زوج‌ها را برای ایجاد رابطه‌ای پایدار و سالم آماده می‌کند و به کاهش تعارضات و افزایش رضایت زناشویی کمک می‌نماید.

مشاوره پیش از ازدواج در کشورهای غربی به عنوان ابزاری برای آماده‌سازی زوج‌ها برای زندگی مشترک، به مسائل متعددی از جمله تعارضات و اختلافات (دامتی^۱ و

همکاران، ۲۰۲۲؛ فرای^۱ و همکاران، ۲۰۲۰)، مهارت‌های ارتباطی (بهکالی و همکاران، ۲۰۲۲؛ پاری^۲ و همکاران، ۲۰۱۶)، اهداف و انتظارات زندگی (سییزکاوسکا و سیسیچ^۳، ۲۰۲۲)، حقوق و تعهدات حقوقی (القواسمی^۴، ۲۰۲۱؛ لاونر^۵ و همکاران، ۲۰۲۰)، و مسائل مالی (بورلا^۶ و همکاران، ۲۰۲۳) می‌پردازد. همچنین، موضوعاتی مانند ارتباط با خانواده (فیو-دمو و آلن^۷، ۲۰۲۰)، فرزندپروری (براون^۸ و همکاران، ۲۰۲۰)، اعتماد و امانت (گالادانسی^۹ و همکاران، ۲۰۲۳)، مسائل روانی و عاطفی (عباس و همکاران، ۲۰۲۳)، جنسیت (آلتگلت و ملتزر^{۱۰}، ۲۰۲۱)، و اعتقادات مذهبی (آگو و نوانکو^{۱۱}، ۲۰۱۹، میراحمدی و همکاران، ۱۳۹۶) نیز مورد بررسی قرار می‌گیرند. این مشاوره به زوج‌ها کمک می‌کند تا با شناخت عمیق‌تر از یکدیگر و مسائل مرتبط با ازدواج، با آمادگی بیشتری وارد زندگی مشترک شوند و شفافیت و تدبیر لازم برای ایجاد رابطه‌ای پایدار را کسب کنند.

این پژوهش با هدف واکاوی خلاءهای موجود در مشاوره پیش از ازدواج از نگاه صاحب‌نظران، به شناسایی نقاط ضعف و قوت این خدمات پرداخته و راهکارهایی برای بهبود کیفیت و اثربخشی آن ارائه می‌دهد. به طور کلی، این پژوهش به دنبال یافتن این سؤال است که در حال حاضر چه خلاءهایی در فرایند مشاوره پیش از ازدواج از نگاه صاحب‌نظران وجود دارد؟ در حقیقت این پژوهش شروع گامی مهم در جهت ایجاد تغییرات مثبت در جامعه از طریق افزایش آگاهی، کاهش مشکلات زناشویی و ارتقای روابط خانوادگی و ازدواج محسوب می‌شود.

1. Frye
2. Puri
3. Czyżkowska & Ciecuch
4. Alqawasmi
5. Lavner
6. Borella
7. Few-Demo & Allen
8. Brown
9. Galadanci
10. Altgelt & Meltzer
11. Agu & Nwankwo

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر با رویکردی اکتشافی و به‌کارگیری روش کیفی تحلیل مضمون انجام شده است. با توجه به ماهیت پیچیده و چندبعدی پدیده خلأهای مشاوره پیش از ازدواج، این روش امکان بررسی عمیق و نظام‌مند دیدگاه‌ها و تجربیات مشارکت‌کنندگان را بدون محدودیت به پیش‌فرض‌های نظری خاص فراهم می‌کند. تحلیل مضمون به‌عنوان یک راهبرد انعطاف‌پذیر، به پژوهشگر این توانایی را می‌دهد تا از طریق کدگذاری داده‌های کیفی، به کشف مضامین پایه، سازماندهی آن‌ها در قالب مضامین سازمان‌دهنده و در نهایت استخراج مضامین فراگیر بپردازد.

جامعه پژوهش حاضر شامل ۲۰ نفر از صاحب‌نظران، مشاوران و روان‌شناسان فعال در حوزه مشاوره پیش از ازدواج در سال ۱۴۰۳ در ایران (شهرهای تهران، البرز، قم، مشهد، شیراز) بودند که به دلیل تجربه و تخصص خود، دیدگاه‌های عمیق و ارزشمندی در مورد خلأهای این حوزه ارائه می‌دهند. با توجه به ماهیت کیفی پژوهش و هدف آن که کشف و تحلیل عمیق‌ترین چالش‌ها و کاستی‌ها است، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد.

شرکت‌کنندگان در این پژوهش می‌بایست واجد شرایط زیر باشند: (۱) دارا بودن حداقل مدرک کارشناسی ارشد در رشته‌های روان‌شناسی، مشاوره یا علوم تربیتی با گرایش خانواده و ازدواج و رشته‌های مرتبط، (۲) داشتن حداقل ۵ سال سابقه فعالیت تخصصی در حوزه پیش از ازدواج، (۳) تمایل و توانایی برای ارائه اطلاعات تجربی عمیق در مورد چالش‌های حوزه مشاوره پیش از ازدواج و ملاک خروج، نداشتن هریک از ملاک‌های ورود مورد نظر بود. در مورد ملاحظات اخلاقی، پس از اخذ مجوزهای لازم و کد اخلاق، در این پژوهش، ابتدا شرکت‌کنندگان با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و برای هماهنگی زمان و مکان مصاحبه با آنها تماس گرفته شد. پیش از شروع مصاحبه، به شرکت‌کنندگان در مورد اهداف پژوهش، محرمانه بودن اطلاعات و

حق انصراف در هر مرحله توضیحات لازم ارائه شد. مصاحبه‌ها با رعایت کامل ملاحظات اخلاقی، از جمله حفظ حریم خصوصی، محرمانه بودن اطلاعات و احترام به حقوق شرکت‌کنندگان، انجام شد. پس از اتمام مصاحبه‌ها، داده‌ها به صورت متن تایپ شده و برای تحلیل آماده گردیدند. نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت، یعنی زمانی که داده‌های جدید هیچ مضمون یا الگوی جدیدی به یافته‌ها اضافه نکردند، که این رویکرد غنای کافی داده‌ها را برای تحلیل تضمین می‌کند.

ابزار گردآوری اطلاعات

ابزار اصلی گردآوری اطلاعات در این پژوهش، مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بود که با استفاده از یک راهنمای مصاحبه شامل سؤالات کلیدی و باز، امکان جمع‌آوری داده‌های عمیق و غنی را فراهم می‌کرد. این راهنما بر اساس اهداف پژوهش و پیشینه مطالعاتی طراحی شد و سؤالاتی در مورد تجربیات، دیدگاه‌ها و پیشنهادات صاحب نظران درباره خلاءهای مشاوره پیش از ازدواج را در بر می‌گرفت. مصاحبه‌ها به صورت حضوری و با رضایت شرکت‌کنندگان ضبط شدند تا امکان تحلیل دقیق‌تر داده‌ها فراهم شود. سؤالات مصاحبه به صورت زیر بود:

الف: پرسش‌های معرفی و تعریف مسأله:

- چه مشکلات و چالش‌هایی افراد ممکن است در مراحل پیش از ازدواج تجربه کنند؟

ب) پرسش‌های مرتبط با تجربیات فردی:

- تجربه فردی شما در مراحل پیش از ازدواج را توصیف کنید.
- چگونه اطلاعات و آموزه‌های مشاوره پیش از ازدواج به دیگران منتقل می‌شود و چگونه می‌تواند اثرگذار باشد؟
- تجربیات دوستان یا آشنایان یا همکاران در مورد مشاوره پیش از ازدواج چگونه بوده است؟

ج) پرسش‌های مرتبط با نیازها و انتظارات:

- در مراحل پیش از ازدواج به چه نیازها و انتظاراتی پرداخته می‌شود؟
- مشاوران چگونه می‌توانند به بهترین شکل به نیازها و انتظارات مراجعان پاسخ دهند؟

- آیا نیازها و انتظارات شما از مشاوره متفاوت از نیازهای دیگر افراد است؟

د) پرسش‌های مرتبط با تأثیرات و نتایج:

- آیا مشاوره پیش از ازدواج تأثیری بر تصمیم‌گیری‌ها و تجربه ازدواج دارد؟
- چگونه مشاوره پیش از ازدواج می‌تواند به بهبود روند ازدواج کمک کند؟

ه) نگرش به مشاوره:

- به نقش مشاوران در مراحل پیش از ازدواج چگونه می‌نگرید؟

و) عوامل تأثیرگذار:

- فکر می‌کنید که عوامل فرهنگی، اجتماعی، و شخصیتی چگونه بر مشاوره پیش از ازدواج تأثیر دارند؟

- آیا عوامل اقتصادی نقشی در مشاوره پیش از ازدواج دارند؟

ز) پیشنهادات بهبودی:

- اگر می‌خواهید تغییراتی در مشاوره پیش از ازدواج اعمال شود، چه پیشنهاداتی دارید.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون استفاده شد که شامل شش مرحله اصلی است: آشنا شدن با داده‌ها، تولید کدهای اولیه، جستجوی مضامین، بازبینی مضامین، تعریف و نام‌گذاری مضامین، و تهیه گزارش نهایی. در این فرآیند به صورت نظام‌مند مضامین اصلی مرتبط با خلاءهای مشاوره پیش از ازدواج را کشف و تحلیل شد.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان این پژوهش شامل ۱۵ نفر (۱۰ زن و ۵ مرد) با دامنه سنی بین ۳۶ تا ۶۰ سال و تحصیلات و تخصص‌های مرتبط با حوزه پیش از ازدواج بودند. این تنوع تخصصی و تجربی، غنای لازم برای بررسی جامع موضوع پژوهش را فراهم کرد.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد مشارکت‌کننده در طرح

سن	تحصیلات	جنسیت	حوزه فعالیت
۵۵	حوزوی	زن	همسان‌گزینی
۴۴	دکتری ادیان و عرفان	مرد	مشاور خانواده
۵۱	دکتری فقه و حقوق	زن	فقه و حقوق
۶۰	دکتری روان‌شناسی	مرد	مشاور خانواده
۴۱	فوق دکتری روان‌شناسی سلامت	زن	روان‌شناس و زوج درمانگر
۵۶	ارشد مشاوره خانواده	زن	روان‌شناس و زوج درمانگر
۳۶	ارشد تاریخ و تمدن اسلامی	زن	همسان‌گزینی
۵۴	دکتری روان‌شناسی	زن	روان‌شناس و زوج درمانگر
۵۳	دکتری علوم قرآنی	زن	همسان‌گزینی
۴۷	دکتری مشاوره خانواده	مرد	مشاور خانواده
۵۰	دکتری فقه و حقوق	زن	فقه و حقوق
۴۰	دکتری فرهنگ و ارتباطات	مرد	همسان‌گزینی
۴۳	دکتری روان‌شناسی	زن	روان‌شناس و زوج درمانگر
۳۹	فوق دکتری روان‌شناسی سلامت	زن	روان‌شناس و زوج درمانگر
۵۰	دکتری مشاوره خانواده	زن	روان‌شناس و زوج درمانگر

از بین ۲۰ مصاحبه انجام‌شده، ۱۸ مصاحبه قابل قبول بودند، اما با توجه به رسیدن به اشباع نظری، داده‌های ۱۵ شرکت‌کننده برای استخراج مضامین نهایی مورد استفاده قرار گرفت. پس از تحلیل داده‌ها، گزاره‌های معنادار در قالب ۲۱۰ مضمون پایه، ۵ مضمون سازمان‌دهنده و ۱۶ مضمون فراگیر دسته‌بندی شدند. در نهایت، پنج مضمون سازمان‌دهنده شامل الزامات مشاوره پیش از ازدواج، زمینه‌های مناسب در ارتقای

مشاوره، چالش‌ها و خلاءهای موجود، استراتژی‌ها و راهبردهای لازم، و پیامدهای مشاوره پیش از ازدواج شناسایی که در قالب سه مضمون فراگیر سازماندهی شدند. این فرآیند با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شد و روایات مربوط به هر مضمون به طور کامل تشریح گردید.

مضمون اول: سازمان دهنده الزامات مشاوره پیش از ازدواج

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که مضمون سازمان دهنده الزامات مشاوره پیش از ازدواج شامل سه مضمون پایه است:

۱. شفاف سازی معیارهای ازدواج: این بخش با استناد به جملاتی مانند «مثلاً قوانین مالی، آقا شما چند درصد از حقوق را باید به همسرت بدهی؟» و «شما ریزه ریزه بحث والدگری و تربیت فرزند... باید بلد باشید این نقش زن چیست و نقش مرد کدام است»، به شفافیت در معیارهای اقتصادی، خانوادگی، شغلی، تحصیلی و مرزهای ارتباطی می‌پردازد.

۲. ارزیابی آمادگی فردی برای ازدواج: این بخش با اشاره به گزاره‌هایی مانند «اجرای آزمون... معمولاً آزمون نثو را به کار می‌برم تا ویژگی‌های شخصیتی دو طرف را بررسی کنم»، ابعاد عاطفی، جنسی، روان شناختی و شخصیتی را ارزیابی می‌کند.

۳. آگاهی بخشی به طرفین: با استناد به جمله «قوانین تفریحی، سرانه سفران چقدر باید باشد؟ نظام ارزش‌ها... نماز می‌خواند؟»، بر اهمیت آگاهی از فرهنگ خانوادگی، حقوق زناشویی و انتظارات عاطفی-جنسی تأکید می‌شود.

نتایج مصاحبه‌ها نشان می‌دهد شفاف سازی معیارها (مانند پرسش‌های چالشی درباره قوانین مالی و تربیت فرزند) به عنوان یک پروتکل ساختاریافته، ازدواج را از «تصادفی بودن» به سمت «برنامه‌ریزی دقیق» سوق می‌دهد. از سوی دیگر، ارزیابی شخصیت با آزمون نثو و آگاهی از تفاوت‌های فرهنگی-اعتقادی به زوج‌ها کمک می‌کند تا نقاط ضعف و قوت خود را شناسایی کنند. این فرآیند نه تنها شناخت متقابل

را عمیق تر می کند، بلکه در جوامعی مانند ایران، با کاهش تعارضات ناشی از انتظارات نامشخص (مانند اختلافات مالی یا تربیت فرزند)، به افزایش رضایت زناشویی و پیشگیری از طلاق منجر می شود.

مضمون دوم: زمینه ها و یا تسهیل گرهای ارتقای نتایج مشاوره پیش از ازدواج

یافته های این پژوهش نشان می دهد که مضمون زمینه ها و تسهیل گرهای ارتقای نتایج مشاوره پیش از ازدواج در سه دسته کلی اجتماعی-فرهنگی، نهادی-سازمانی و فردی طبقه بندی شده است:

۱. بعد اجتماعی-فرهنگی: عواملی مانند حفظ تعامل صمیمانه با خانواده ها، فرهنگ سازی در استفاده از مشاوره پیش از ازدواج، و حمایت خانواده ها به عنوان تسهیل گرهای کلیدی شناسایی شدند. به عنوان مثال، یکی از مصاحبه شوندگان گفت: «قوانین تفریحی، سرانه سرفتون چقدر باید باشد؟ قوانین اعتقادی، نظام ارزش ها، باورها و هنجارها اگر فهمیدی خانومت اصولگرا و اصلاح طلب بود چه جوری؟ نماز می خونه؟ تمام این ها پروتکل داره دیگه. همه این ها رو می پرسیم.» که نشان دهنده نیاز به نهادینه کردن مشاوره در بستر فرهنگی است.

۲. بعد نهادی - سازمانی: مواردی مانند ارائه آموزش های تخصصی توسط نهادهایی مانند آموزش و پرورش، حمایت مالی دولت و حل مشکلات بیمه ای مراکز مشاوره مورد تأکید قرار گرفت. در این زمینه، گزاره «مراکز دولتی باید مانند دادگاه ها، خدمات مشاوره را به صورت گسترده ارائه دهند» نشان می دهد که نقش نهادها در دسترسی آسان به مشاوره حیاتی است.

۳. بعد فردی: بلوغ عاطفی، مسئولیت پذیری زوج ها، تخصص مشاوران و صداقت مراجعین به عنوان عوامل تسهیل گر مطرح شدند. مصاحبه ها نشان داد که «وجود مشاورانی با تخصص و تحصیلات مرتبط، خانواده ها را به مشارکت در مشاوره ترغیب می کند».

مضمون سوم: خلاءها و چالش‌های موجود بر سر راه مشاوره پیش از ازدواج

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که چالش‌های پیش‌روی مشاوره پیش از ازدواج در سه دسته کلی فردی - شخصیتی مراجعین، فردی - شخصیتی مشاوران و فرهنگی - ساختاری دسته‌بندی می‌شوند:

۱. بعد فردی - شخصیتی مراجعین: عواملی مانند نداشتن خودآگاهی، سطحی‌نگری نسبت به مشاوره، ترس از ازدواج و عدم اعتماد به مشاوران به عنوان موانع اصلی شناسایی شدند. به عنوان نمونه، یکی از مصاحبه‌شوندگان اشاره کرد: «به جهت اینکه شاید خودشون هنوز خیلی با همدیگه ارتباط خیلی خوبی نداشتن، چندین جلسه هم دیگر را نشناختند و اومدن روان‌شناس این را کار انجام بده. یعنی افرادی هستند که خیلی قدرت شناخت همدیگه را نداشتن و مثلاً این جواری نیست که کار مشاور پیش از ازدواج یک کار صد درصدی باشه.»

۲. بعد فردی - شخصیتی مشاوران: پایین بودن سطح سواد، مادی‌نگری و نداشتن تخصص کافی از جمله چالش‌های این حوزه است. در این زمینه، گزاره‌ای مانند: «خیلی از افراد ادعای مشاوره دارند، اما نه کد نظامی دارند، نه تجربه و نه دانش کافی»، نشان‌دهنده ضعف در صلاحیت حرفه‌ای برخی مشاوران است.

۳. بعد فرهنگی - ساختاری: سطحی‌نگری نسبت به نقش مشاوره، فقدان ابزارهای استاندارد و بومی و عدم حمایت نهادهای ذی‌ربط به عنوان موانع ساختاری برجسته شدند. به عنوان مثال، یکی از مشارکت‌کنندگان تأکید کرد: «ابزارهای ارزیابی ما بومی نیستند؛ سؤالاتی مانند «آیا مشروب می‌خورید؟» با فرهنگ ایرانی همخوانی ندارد».

مضمون چهارم: استراتژی‌های مناسب برای تقویت و ارتقای مشاوره پیش از ازدواج

یافته‌های مربوط به مضمون استراتژی‌های مناسب برای تقویت و ارتقای مشاوره پیش از ازدواج نشان می‌دهد که این استراتژی‌ها در سه دسته کلی تقویت و توانمندسازی طرفین ازدواج، ارتقای مهارت‌های مورد نیاز مراجعین، و راهبردهای مربوط به مشاوران

دسته بندی شده اند:

۱. تقویت طرفین ازدواج: در بخش تقویت طرفین ازدواج، یافته ها بر اهمیت افزایش عزت نفس «اون جایی که مردم اعتماد کردن بهشون رو تقویت کنیم همین...»، تقویت قاطعیت «زندگی ها قرص محکم می شه تداوم زندگی بهتر میشه»، و ارتقای مسئولیت پذیری «خود بحث زندگی کردن بحث انتخاب بحث مسئولیت پذیری...»، تأکید می کنند. همچنین، تنظیم هیجان «۸۵ درصد طلاق به خاطر نبود آموزش های لازم و ورود با هیجان»، خودکنترلی «مهارت های کنترل خشم و همدلی»، و انعطاف پذیری و تاب آوری «خانواده های سنتی انعطاف ناپذیر اما موفق»، به عنوان عوامل کلیدی شناسایی شده اند. این استراتژی ها به ایجاد پایه های روانی - اجتماعی لازم برای مواجهه با چالش های زندگی مشترک کمک می کنند.

۲. ارتقای مهارت های مراجعین: در بعد مهارت های مراجعین، آموزش صمیمیت عاطفی «دوره های مهارت آموزی برای گذر از مجردی به متاهلی»، و صمیمیت جنسی «سئوالات درباره ی طرحواره های عشق»، به عنوان راهکارهای اصلی مطرح شدند. همچنین، حل تعارضات زناشویی «شناسایی حقوق و مسئولیت های زوج ها»، قدردانی از شریک زندگی «تشکر از همسر در منابع مختلف»، مدیریت اقتصادی مشترک، و تعامل صمیمانه با خانواده ها «ارتباط پایدار برای تربیت فرزندان»، به عنوان مهارت های ضروری برای رابطه ای سالم شناسایی شدند. این مهارت ها به زوج ها کمک می کنند تا با درک بهتر از نیازهای یکدیگر، تعاملات موفق تری داشته باشند.

۳. راهبردهای مرتبط با مشاوران: در قسمت راهبردهای مرتبط با مشاوران، ارتقای مهارت های تخصصی «آموزش کافی از متخصصین»، و مشاوره مبتنی بر واقعیت «هر زندگی دارای اختلاف است و سازش لازم است»، به عنوان اولویت های اصلی معرفی شدند. همچنین، تقویت مسئولیت پذیری «بحث شناخت ساختار مرد و زن»، استفاده از تجربیات متخصصین، استعدادپروری در مراکز مشاوره «نیاز به افراد دغدغه مند و

سیستم هم‌خوان»، و آموزش مراکز مشاوره «ضرورت آموزش در سطوح مختلف»، مطرح شدند. علاوه بر این، صداقت در رفتار و گفتار «نیاز به ارتباط مستقیم»، مدیریت هیجان مشاور «مهارت‌های حل مسئله و خودآگاهی»، و داشتن تحصیلات و تجربه «الزام مشاوره حقوقی توسط افراد متخصص»، به عنوان عوامل مؤثر در افزایش کارایی مشاوران برجسته شدند.

مضمون پنجم: پیامدهای مشاوره پیش از ازدواج

یافته‌های مربوط به مضمون پیامدهای مشاوره پیش از ازدواج نشان می‌دهد که این پیامدها در چهار دسته کلی شامل پیامدهای فردی برای طرفین ازدواج، پیامدهای مشترک برای زندگی زناشویی، تعریف رابطه زناشویی بر اساس عشق و همکاری، و عوامل تعاملی زوج‌ها دسته‌بندی شده‌اند:

۱. پیامدهای فردی برای طرفین ازدواج: در بعد فردی، مشاوره پیش از ازدواج منجر به ارتقای مسئولیت‌پذیری زوج‌ها «بحث انتخاب بحث مسئولیت‌پذیری بحث شناخت ساختار مرد و زن آگاهی حل کردن مسئله شنونده خوب بودن خویشتن داری‌ها»، افزایش آگاهی از وظایف زندگی، و تقویت مهارت حل مسئله «هم دیگر و بشناسن خودشناسی داشته باشن... چه جوری این زندگی رو نگه دارن» می‌شود. همچنین، صداقت در رفتار و گفتار «آدمی نیست که بتونه با شما مثلاً ارتباط بگیره ترسیده... پیام داده بود که من کمک هر کمک بخوام مستقیم نگفته بود چی» از دیگر پیامدهای فردی این مشاوره محسوب می‌شود. این عوامل به فرد کمک می‌کنند تا نقش خود را در زندگی مشترک به خوبی درک کرده و با مسئولیت‌پذیری بیشتری عمل کند.

۲. پیامدهای مشترک برای زندگی زناشویی: در بعد مشترک، مشاوره پیش از ازدواج استقلال در تصمیم‌گیری «در هر صورت بالاخره این واقعیت رو باید به بچه‌ها بگیریم... سازش و سازگاریه که آدم این وسط از خودش نشون میده» و شناسایی مشکلات زناشویی «هم دیگر و بشناسن خودشناسی داشته باشن... چه جوری جلوگیری کنند» را

تقویت می‌کند. علاوه بر این، ارتباط صحیح «دوره‌های مهارت‌آموزی... گذر از دوران مجردی متاهلی رو بگید» و مشارکت در انجام وظایف زناشویی «گفتم تا وقتی در مورد این‌یه مورد مشکل‌یه چالش‌تون زندگی به نتیجه نرسید فعلاً ادامه نمیدیم» از جمله پیامدهای کلیدی این مشاوره هستند. این پیامدها به زوجها کمک می‌کنند تا با همکاری و تعامل موثرتر، چالش‌های زندگی مشترک را مدیریت کنند.

۳. رابطه زناشویی بر اساس عشق و همکاری: در بعد رابطه زناشویی، مشاوره پیش از ازدواج ایجاد صمیمیت عاطفی و جنسی «مسئولیت‌پذیری رو چطور بفهمیم، عشقشون شامل کدوم دسته‌بندی عشقه. طرحواره‌ها شون چیه؟» و همکاری همدلانه «افراد مختلف فرق می‌کنه اگه فقط همینجوری افراد معمولی باشه مثلاً شاید دو جلسه ولی اگر خدایی نکرده مشکلات خانوادگی باشه مثلاً خانوادگی پسر موافق نباشند با این ازدواج خانواده دختر موافق نباشند یا مسایلی باشه مثل عدم توافق در مورد میزان مهریه وجود تفاوت‌های فرهنگی اینا خب فرق می‌کنه بستگی داره علت مراجعه چی باشه برای مشاوره ازدواج» را تقویت می‌کند. همچنین، توافق بر سر مسائل مهم مانند فرزندآوری و برنامه‌ریزی مشترک «دادن اطلاعات در مورد تشکر از همسر در مناسبت‌های مختلف» از دیگر پیامدهای این مشاوره است. این عوامل به زوجها کمک می‌کنند تا رابطه خود را بر اساس عشق، درک متقابل و همکاری استحکام بخشند.

۴. عوامل تعاملی زوج‌ها: در نهایت، مشاوره پیش از ازدواج انعطاف‌پذیری «بینید یه مسیله‌ی خیلی مهم انعطاف‌ناپذیری ماهاس... اون خانواده‌هایی که سنتی فقط سنتی عمل می‌کنن اتفاقاً خیلی موفق‌ترند»، مهارت‌های ارتباطی «دوره‌های مهارت‌آموزی... گذر از دوران مجردی متاهلی رو بگید»، احترام متقابل «آدمی نیست که بتونه با شما مثلاً ارتباط بگیره ترسیده... پیام داده بود که من کمک هر کمک بخوام مستقیم نگفته بود چی»، و حمایت عاطفی «گفتم تا وقتی در مورد این‌یه مورد مشکل‌یه چالش‌تون زندگی به نتیجه نرسید فعلاً ادامه نمیدیم» را تقویت می‌کند. این عوامل به ایجاد رابطه‌ای پایدار و

سالم میان زوج‌ها کمک می‌کنند.

در نهایت متخصصان شرکت‌کننده در این پژوهش بر این باورند که موفقیت ازدواج از طریق عوامل روانی - اجتماعی پیش از ازدواج قابل پیش‌بینی است. این عوامل شامل ارتباطات، انعطاف‌پذیری، نزدیکی، حل تعارض، روابط جنسی، مدیریت مالی، و باورهای معنوی می‌شوند. درک متقابل، سبک دلبستگی، انعطاف‌پذیری شناختی، بلوغ فکری، و خودآگاهی نیز از جمله عواملی هستند که بر ازدواج آینده تأثیرگذارند.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، پنج مضمون سازمان‌دهنده شامل الزامات مشاوره پیش از ازدواج، زمینه‌های ارتقای مشاوره، چالش‌ها و خلاءهای موجود، استراتژی‌های لازم، و پیامدهای مشاوره پیش از ازدواج شناسایی و در قالب سه مضمون فراگیر سازماندهی شدند. با استفاده از روش تحلیل مضمون، روایات مربوط به هر مضمون به طور کامل در بخش یافته‌ها تشریح گردید. در این بخش، یافته‌های پژوهش را با توجه به اهداف پژوهش مورد بحث و تحلیل قرار داده و پیشنهاداتی برای بهبود فرآیند مشاوره پیش از ازدواج ارائه می‌شود. این یافته‌ها می‌توانند به عنوان پایه‌ای برای طراحی برنامه‌های مؤثرتر در حوزه مشاوره پیش از ازدواج و ارتقای کیفیت خدمات مرتبط مورد استفاده قرار گیرند.

مطالعات متعدد نشان می‌دهد که مشاوره پیش از ازدواج با سه الزام اصلی آموزش مهارت‌های ارتباطی، شفاف‌سازی معیارهای ازدواج، و آموزش‌های تخصصی می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری روابط زناشویی پایدار ایفا کند (حیدری و همکاران، ۱۳۹۹؛ بهدانی و همکاران، ۱۳۸۳). آموزش مهارت‌هایی مانند گوش دادن فعال، بیان غیرتهاجمی احساسات، و حل تعارض به شیوه مشارکتی، بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی بندورا، نه تنها تنش‌های زناشویی را کاهش می‌دهد، بلکه مدیریت اختلافات را تسهیل می‌کند (پرهیزگار و همکاران، ۲۰۱۷؛ الرایرز و همکاران، ۲۰۲۳). شفاف‌سازی انتظارات و ارزش‌ها نیز با تکیه بر نظریه دلبستگی، به درک واقع‌بینانه‌تر زوج‌ها از یکدیگر

منجر شده و رضایت زناشویی را افزایش می‌دهد (آدوفیا و همکاران، ۲۰۲۱). از سوی دیگر، آموزش‌های تخصصی در حوزه‌هایی مانند روان‌شناسی جنسیت و مدیریت تعارض - که حداقل ۴ تا ۶ ماه پیش از ازدواج آغاز می‌شود - خطر طلاق را به طور معناداری کاهش می‌دهد (پرهیزگار و همکاران، ۲۰۱۷؛ کارول و دورتی، ۲۰۰۳). نظریه سیستم‌های خانواده بوئن نیز بر اهمیت تمایز یافتگی (تعادل بین استقلال فردی و صمیمیت) در بافت‌های فرهنگی متنوع مانند ایران تأکید دارد. برای اجرای مؤثر این الزامات، توجه به ملاحظات فرهنگی (مانند تلفیق آموزه‌های دینی با یافته‌های روان‌شناسی)، مشارکت نهادهای آموزشی و رسانه‌ها، و طراحی برنامه‌های در دسترس برای اقشار مختلف جامعه ضروری است. در مجموع، رعایت این الزامات در چارچوبی نظام‌مند و فرهنگ‌محور می‌تواند به کاهش نرخ طلاق و ارتقای کیفیت روابط زناشویی بینجامد.

همچنین مطالعات نشان می‌دهند که ارتقای کیفیت مشاوره پیش از ازدواج مستلزم توجه همزمان به سه عامل کلیدی است: حمایت‌های خانوادگی، نقش نهادهای دولتی و اعتماد فردی زوج‌ها. بر اساس نظریه حمایت اجتماعی (ریت^۱، ۲۰۰)، خانواده‌ها به عنوان هسته اصلی شبکه حمایتی می‌توانند با ایجاد فضای امن برای گفت‌وگو و کاهش استرس‌های مرتبط با ازدواج، پذیرش فرآیند مشاوره را تسهیل کنند (حسینی خازنده و همکاران، ۲۰۲۳). از سوی دیگر، نهادهای دولتی با تدوین سیاست‌های حمایتی (مانند تخصیص بودجه، ایجاد مراکز مشاوره یارانه‌ای و ادغام خدمات در نظام سلامت) و نظارت مستمر بر کیفیت خدمات، نقش محوری در توسعه زیرساخت‌های لازم ایفا می‌کنند (روسالرز^۲ و همکاران، ۲۰۲۵ و هاوارد^۳ و همکاران، ۲۰۲۵). در سطح فردی، شکل‌گیری اتحاد درمانی مبتنی بر سه مؤلفه اعتماد متقابل، توافق بر اهداف و پیوند عاطفی مثبت (ریت، ۲۰۰)، به ویژه زمانی که زوج‌ها مشاوره را فرصتی برای رشد رابطه در

-
1. Rait
 2. Rosales
 3. Howard

نظر می‌گیرند، مشارکت فعال و اجرای توصیه‌ها را افزایش می‌دهد (لبو و سنیدر^۱، ۲۰۲۲). برای تحقق این اهداف، اجرای راهکارهای عملی مانند طراحی برنامه‌های آموزشی خانواده‌محور، توسعه کمپین‌های آگاهی‌بخش رسانه‌ای و ایجاد سیستم‌های نظارتی یکپارچه با مشارکت نهادهای مدنی و فرهنگی ضروری است. این رویکرد چندسطحی در جوامعی مانند ایران که خانواده محور اصلی تصمیم‌گیری است و تنوع فرهنگی بالایی وجود دارد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (کَشچیان^۲ و همکاران، ۲۰۲۵). در مجموع، تعامل پویای این عوامل می‌تواند بستری مناسب برای بهبود نتایج مشاوره و تقویت روابط زناشویی پایدار فراهم کند.

در ادامه، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مشاوره پیش از ازدواج در ایران با سه دسته چالش عمده مواجه است که اثربخشی آن را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد. نخست، چالش‌های فردی مراجعان شامل نگرش‌های منفی، کمبود آگاهی و محدودیت‌های مالی است که بر اساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده (TPB)، مشارکت فعال در جلسات مشاوره را کاهش می‌دهد (ویلیامسون و همکاران، ۲۰۱۹). در بافت فرهنگی ایران، این چالش‌ها با تابوهای جنسی و ترس از قضاوت تشدید می‌شود (سیمبار و همکاران، ۲۰۲۱). دوم، کمبودهای تخصصی مشاوران مانند آموزش ناکافی، زمان محدود جلسات (حدود دو ساعت) و نبود استانداردهای ملی، کیفیت خدمات را تحت تأثیر قرار داده است. نظریه سیستم‌های خانواده بوئن نشان می‌دهد که مشاوران برای مدیریت پویایی‌های فرهنگی و خانوادگی نیازمند آموزش‌های تخصصی هستند (سیمبار و همکاران، ۲۰۲۱). سوم، موانع فرهنگی-ساختاری شامل نبود سیاست‌گذاری یکپارچه، مقاومت‌های فرهنگی در برابر بحث مسائل جنسی و عدم ادغام خدمات در نظام سلامت است که دسترسی به ویژه برای اقشار کم‌درآمد را محدود می‌کند. برای رفع این چالش‌ها، راهکارهای چندسطحی شامل اجرای کمپین‌های آگاهی‌بخش، تدوین

1. Lebow & Snyder
2. Keshchyan

استانداردهای ملی، آموزش مشاوران، ایجاد مراکز تخصصی و طراحی برنامه‌های پیگیری منظم پیشنهاد می‌شود (ویلیامسون و همکاران، ۲۰۱۹؛ سیمبار و همکاران، ۲۰۲۱). این راهکارها زمانی اثربخش خواهند بود که با مشارکت نهادهای دانشگاهی، پژوهشی و مردمی اجرا شوند و به ویژگی‌های بومی و فرهنگی توجه کافی داشته باشند.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که که ارتقای کیفیت مشاوره پیش از ازدواج نیازمند اتخاذ راهبردهای جامع در سه سطح کلیدی است. در سطح توانمندسازی زوج‌ها، آموزش مهارت‌های ارتباطی مؤثر (گوش دادن فعال، بیان غیرتهاجمی احساسات) و حل تعارض سازنده به عنوان هسته مرکزی مداخلات شناخته می‌شود که با مدل‌های معتبری مانند آمادگی زناشویی^۱ و برنامه غنی‌سازی رابطه^۲ همسو است (سیدحسن طهرانی و همکاران، ۱۴۰۰؛ سالاری زارع و همکاران، ۱۳۹۸، هاشمی و همکاران، ۱۳۹۹). در سطح ارتقای مهارت‌های ضروری، طراحی برنامه‌های آموزشی فرهنگ‌محور در حوزه‌های سلامت جنسی، مدیریت مالی، فرزندپروری و مدیریت استرس - با استفاده از روش‌های تعاملی و کارگاهی - ضروری است (مهدوی کنی و همکاران، ۱۳۹۹؛ حقیقت و همکاران، ۲۰۲۴). در سطح تخصصی‌سازی مشاوران، آموزش مداوم در روان‌شناسی زناشویی، مصاحبه انگیزشی و استفاده از ابزارهای استاندارد ارزیابی، همراه با ایجاد سیستم‌های نظارتی و شبکه‌های تخصصی، کیفیت خدمات را بهبود می‌بخشد (لويس، ۲۰۱۶؛ حقیقت و همکاران، ۲۰۲۴). این راهبردها زمانی بهینه عمل می‌کنند که با در نظر گرفتن ویژگی‌های فرهنگی جامعه ایران (مانند حساسیت‌های مرتبط با مسائل جنسی و انتظارات خانوادگی) و با حمایت نهادهای سیاست‌گذار اجرایی شوند. اجرای نظام‌مند این راهکارها نه تنها به کاهش تعارضات زناشویی می‌انجامد، بلکه به عنوان عاملی پیشگیرانه در کاهش نرخ طلاق و تحکیم بنیان خانواده عمل می‌کند.

و در نهایت، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مشاوره پیش از ازدواج می‌تواند

1. PREmarital Preparation and Relationship Evaluation= PREPARE

2. ENRICHment program= ENRICH

پیامدهای مثبت قابل توجهی در سه حوزه اصلی فردی، رابطه‌ای و اجتماعی داشته باشد: در سطح فردی، این مداخله منجر به افزایش خودآگاهی، بهبود مهارت‌های ارتباطی و ارتقای توانایی مدیریت تعارضات می‌شود (مورای، ۲۰۰۴؛ ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۸). زوج‌هایی که در جلسات مشاوره شرکت می‌کنند، شناخت عمیق‌تری از ویژگی‌های شخصیتی، ارزش‌ها و انتظارات خود کسب می‌کنند که این امر به کاهش سوء تفاهم‌های آتی منجر می‌شود (جوادچاوشی و صیدی، ۱۳۹۷). در سطح رابطه‌ای، مشاوره پیش از ازدواج با تقویت صمیمیت عاطفی، بهبود حل تعارض و شفاف‌سازی نقش‌ها، کیفیت رابطه زناشویی را به طور معناداری افزایش می‌دهد (چام و همکاران، ۲۰۱۰، صوفی و همکاران، ۱۴۰۰). این فرآیند به ایجاد سرمایه رابطه‌ای منجر می‌شود که به عنوان ضربه‌گیری در برابر چالش‌های آینده عمل می‌کند (پریسمادیانتو و همکاران، ۲۰۲۵). در سطح اجتماعی، این مداخلات با کاهش نرخ طلاق و افزایش ثبات خانواده‌ها، تأثیرات مثبتی بر ساختار اجتماعی دارد (شرعی‌نژاد و ذکایی، ۱۳۹۴). در بافت فرهنگی ایران، مشاوره پیش از ازدواج به زوج‌ها کمک می‌کند تا میان ارزش‌های سنتی و مدرن تعادل ایجاد کنند (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۸). کیفیت این پیامدها مستقیماً به تخصص مشاور، انگیزه زوج‌ها و استفاده از ابزارهای استاندارد ارزیابی وابسته است (مورای، ۲۰۰۴). در مجموع، مشاوره پیش از ازدواج با ایجاد آمادگی روانی - اجتماعی در زوج‌ها، نه تنها کیفیت زندگی زناشویی را بهبود می‌بخشد، بلکه به عنوان عاملی پیشگیرانه در کاهش آسیب‌های اجتماعی مرتبط با ناپایداری ازدواج عمل می‌کند.

در نهایت، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مشاوره پیش از ازدواج نقش کلیدی در ایجاد روابط پایدار و سالم ایفا می‌کند و می‌تواند به کاهش تعارضات زناشویی، افزایش رضایت از زندگی مشترک، و بهبود کیفیت رابطه زناشویی منجر شود. با این حال، این حوزه با چالش‌ها و خلاءهای متعددی از جمله کمبود مشاوران متخصص، نبود برنامه‌های آموزشی جامع، و عدم تطابق خدمات با نیازهای فرهنگی و اجتماعی مواجه

است. برای ارتقای کیفیت مشاوره پیش از ازدواج، توسعه برنامه‌های آموزشی، افزایش آگاهی عمومی، استفاده از ابزارهای استاندارد ارزیابی، و تقویت مشارکت فعال زوج‌ها ضروری است. این اقدامات نه تنها به کاهش نرخ طلاق کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به ایجاد روابط پایدار و سالم در جامعه منجر شود و کیفیت زندگی زناشویی را به طور قابل توجهی بهبود بخشد.

پیشنهادهات: پیشنهادات پژوهشی و کاربردی این مطالعه بر اساس یافته‌های این پژوهش، ضروری است مطالعات طولی برای ارزیابی تأثیر بلندمدت این مشاوره بر کاهش نرخ طلاق و افزایش رضایت زناشویی در بافت‌های فرهنگی ایران انجام شود، همچنین مدل‌های بین‌المللی (مانند PREPARE/ENRICH) باید با شرایط ایرانی سازگار شوند؛ این امر شامل تلفیق آموزه‌های دینی با مهارت‌های روان‌شناختی (مثل حل تعارض غیرتهاجمی) و تعدیل ابزارهای ارزیابی با حساسیت‌های فرهنگی است. استانداردسازی خدمات مشاوره نیز از طریق ایجاد گواهی‌نامه ملی برای مشاوران با آموزش‌های تخصصی در حوزه‌های روان‌شناسی زناشویی، مدیریت استرس و استفاده از ابزارهای استاندارد (همراه با افزایش زمان جلسات از ۲ به ۸ ساعت) ضروری است. ادغام مشاوره در نظام سلامت و آموزش کشور با قانون‌مند کردن شرکت در آن به عنوان شرط ثبت نام ازدواج و تعبیه مباحث آن در برنامه‌های درسی دانشگاه‌ها و مدارس می‌تواند دسترسی را گسترش دهد. همچنین، استفاده از فناوری‌های هدفمند مانند پلتفرم‌های آموزشی دیجیتال و اپلیکیشن‌های تعاملی برای پیگیری مداوم زوج‌ها نقش کلیدی دارد. در نهایت، حل چالش‌های فرهنگی - ساختاری از طریق تشکیل کارگروه‌های سیاست‌گذاری مشترک (با مشارکت نهادهای دولتی، دینی و دانشگاهی) و طراحی برنامه‌های آموزشی هدفمند برای زوج‌های در معرض خطر (مانند تفاوت‌های فرهنگی یا سابقه چالش‌های خانوادگی) می‌تواند به کاهش نرخ طلاق، تقویت روابط پایدار و بهبود کیفیت زندگی زناشویی در ایران کمک کند.

محدودیت‌های پژوهش: این پژوهش با محدودیت‌های متعددی مواجه بود، از جمله دسترسی محدود به منابع و پایگاه‌های داده معتبر، تعداد محدود نمونه‌ها به دلیل محدودیت‌های زمانی، مالی، و جغرافیایی، و عدم تنوع کافی در نمونه‌ها که ممکن است بر نتایج تأثیر بگذارد. استفاده از روش‌های کیفی مانند مصاحبه نیز ممکن است تحت تأثیر سوگیری‌های محقق یا شرکت‌کنندگان قرار گیرد. علاوه بر این، عدم وجود ابزارهای استاندارد و بومی برای سنجش برخی متغیرها، محدودیت در پیگیری بلندمدت شرکت‌کنندگان، و تمرکز بر یک منطقه جغرافیایی یا گروه خاص، ممکن است قابلیت تعمیم نتایج به سایر جوامع یا فرهنگ‌ها را کاهش دهد. همچنین، مقاومت برخی شرکت‌کنندگان در بیان مسائل خصوصی، کمبود بودجه برای پژوهش‌های گسترده‌تر، و دسترسی محدود به مشاوران مجرب از دیگر چالش‌های این پژوهش بود. این محدودیت‌ها اگرچه بر کیفیت و دقت نتایج تأثیرگذار هستند، اما با شناسایی و تلاش برای کاهش آن‌ها، می‌توان به بهبود اعتبار و قابلیت تعمیم یافته‌ها کمک کرد.

ملاحظات اخلاقی پژوهش: در این پژوهش، ملاحظات اخلاقی به طور کامل رعایت شد. پس از اخذ مجوزهای لازم و کد اخلاق (IR.ALZAHRA.REC.1402.091)، شرکت‌کنندگان با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و پیش از شروع مصاحبه، اهداف پژوهش، محرمانه بودن اطلاعات، و حق انصراف در هر مرحله به آن‌ها توضیح داده شد. مصاحبه‌ها با رعایت کامل اصول اخلاقی، از جمله حفظ حریم خصوصی، محرمانه بودن اطلاعات، و احترام به حقوق شرکت‌کنندگان انجام شد. پس از اتمام مصاحبه‌ها، داده‌ها به صورت متن تایپ‌شده و برای تحلیل آماده گردیدند تا اطمینان حاصل شود که اطلاعات شرکت‌کنندگان به طور ایمن و محرمانه نگهداری می‌شود.

تعارض منافع: نویسندگان مقاله هیچ‌گونه تعارض منافی دربارۀ این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

از تمامی افرادی که با صبوری و همکاری ارزشمند خود در این پژوهش شرکت کرده‌اند، صمیمانه سپاسگزاریم.

منابع

- ابراهیمی، سیروان، گودرزی، عیسی نژاد، امید. (۱۳۹۸). اثربخشی مشاوره پیش از ازدواج با برنامه مراقبت زوج‌ها «CARE» بر انتظارات زناشویی و باورهای ارتباطی افراد در شرف ازدواج. مشاوره و روان درمانی خانواده، ۲۱۷-۲۳۶، (۱)، ۹. doi.org/10.34785/J015.2019.023
- ابراهیمی، مرضیه، و مهداد، فاطمه. (۱۳۹۸). مطالعه‌ی کیفی زمینه‌های اجتماعی گرایش دختران به روابط پیش از ازدواج (مورد مطالعه: دانشجویان دختر خوابگاه شهر ارومیه). مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۸، ۲، ۳۵۳-۳۷۸-۱۰۲۲۰۵۹. doi.org/jisr.2019.269181.771
- ابراهیمی، نازیلا؛ کرابی، امین؛ عباس-پور، ذبیح-اله و شهبازی، مسعود. (۱۳۹۹). تأثیر ابعاد هویت فردی بر نگرش به ازدواج با میانجی‌گری مؤلفه‌های افق ازدواج در دانشجویان پسر مجرد تحصیلات تکمیلی. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۱۰ (۳۹)، ۵۹-۸۲. doi.org/10.22034/spr.2020.227072.1452
- آشینه، محمد و نوابخش، مهرداد. (۱۳۹۵). بررسی عوامل اقتصادی مؤثر بر طلاق و ازدواج با تأکید بر تورم. پژوهش‌های جامعه‌شناسی، ۱۰ (۴)، ۴۵-۶۳.
- آهنگر، طلعت، برجعلی، احمد و دوابی، مهدی. (۱۴۰۳). نقش ویژگی‌های شخصیتی در مشاوره پیش از ازدواج و ازدواج پایدار. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۵ (۵۸)، ۲۹-۶۸. doi.org/10.22054/qccpc.2023.70328.3024
- آهنگر، طلعت؛ برجعلی، احمد و دوابی، مهدی. (۱۴۰۲). شناسایی عوامل تقویت‌کننده و ارتقاء دهنده رضایت‌مندی زناشویی در ازدواج سالم و پایدار: مطالعه کیفی مبتنی بر نظریه‌ی داده بنیاد. روان‌شناسی بالینی و شخصیت، ۲۲ (۲)، ۱۷-۳۴. doi.org/10.22070/cpap.2023.17281.1318
- آهنگر، طلعت؛ برجعلی، احمد و دوابی، مهدی. (۱۴۰۲). نقش ویژگی‌های شخصیتی همسران در بروز چالش‌ها و تعارضات زناشویی و ازدواج ناکارآمد و ناپایدار. فصلنامه تعالی مشاوره و روان‌درمانی، ۱۲ (۴۶).
- براتی، س و آسایش، م. (۱۳۹۹). واکاوی مسائل و مشکلات ازدواج‌های سنتی و مدرن در ایران: یک پژوهش مروری. اولین همایش بین‌المللی مشاوره.
- بستانی‌خالصی، زهرا، و سیمبر، معصومه. (۱۳۹۳). چالش‌های سیاست‌گذاری و اجرایی برنامه آموزشی پیش از ازدواج در ایران. همایش سراسری راهکارهای ارتقاء کیفیت خدمات پرستاری و مامایی. دوره برگزاری: ۴.
- بهدانی فاطمه، عرفان‌بان مجید، حبرانی پریا و حجت سیدکاوه. (۱۳۸۳). بررسی شیوع افسردگی و عوامل مؤثر بر آن در زنان نابارور مراجعه‌کننده به کلینیک نازایی منتصریه مشهد. نشریه اصول بهداشت روانی. شماره ۲۳-۲۴.
- پیرمردوند‌چگینی، ب. (۱۳۹۶). چالش‌های فرهنگی مشاوره‌ی پیش از ازدواج در ایران: مقاله‌ی مروری. دومین کنفرانس بین‌المللی خانواده‌ی سالم.
- جواد‌چاوشی، علی و صیدی، پگاه. (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی برصمیمیت و بهداشت روان زوج‌های شرکت‌کننده درکلاس‌های مشاوره پیش از ازدواج. روان‌شناسی فرهنگی زن، ۳۶ (۱۰)، ۸۷-۹۹.
- حامد حیدری، کیمیایی، غلامرضا خویی نژاد، و مشهدی. (۱۳۹۹). بررسی اثربخشی الگوی مشاوره‌ای پیشگیری از

طلاق بر رضایت زناشویی در ازدواج‌های زود هنگام. دانشکده پزشکی مشهد، ۶۳.

mjms.2020.15981/10.22038

رجبی، غلامرضا، عباسی، قدرت اله، سودانی، منصور و اصلانی، خالد. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش پیش از ازدواج به شیوه برنامه آگاهی و انتخاب میان فردی بر باورهای ارتباطی دانشجویان مجرد. مشاوره و روان درمانی خانواده، ۱۶(۱)، ۷۹-۹۷. ۱۰۰۱/۲۲۵۱۶۶۵۴/۱۳۹۵/۶/۱/۵/۸.

رجبی، غلامرضا؛ عباسی، قدرت اله. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش پیش از ازدواج به شیوه برنامه آموزش ارتباط بر کاهش انتظارات ایده‌آل‌گرایانه جوانان مجرد. روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران، ۲۵(۴)، ۳۸۴-۳۹۵.

[SID. https://sid.ir/paper/997398/fa](https://sid.ir/paper/997398/fa)

سالاری زارع، گودرزی، زندی، و کریمی‌ثانی. (۱۳۹۸). فراترکیب پژوهش‌های پیشین در راستای دستیابی به مؤلفه‌های ازدواج موفق در ایران. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، ۷۸(۲۰)، ۲۴-۳۶.

jsrp.2019.1868070.1823/10.30486

سید حسن طهرانی، محمد؛ کاکاابایی، کیوان و امیری، حسن. (۱۴۰۰). تدوین الگوی چهاروجهی مشاوره پیش از ازدواج «آگاه» با نگاه بومی و فرهنگی، و بررسی اثربخشی آن بر آگاهی، پذیرش، مسئولیت-پذیری و سازگاری زناشویی زوج‌ها. فرهنگ مشاوره و روان درمانی، ۱۲(۴۶)، ۲۳-۵۲.

doi.org/10.22054/qccpc.2021.44313.2481

شرعی نژاد، زکیه، ذکایی. (۱۳۹۴). روابط جنسی پیش از ازدواج در میان جوانان؛ الگوها، انگیزه‌ها، پاداش‌ها و هزینه‌ها. مطالعات جنسیت و خانواده، ۳(۱)، ۱۲۲-۱۵۵. ۱۰۰۱/۲۵۳۸۱۹۳۸/۱۳۹۴/۳/۱/۵/۵.

صوفی، نفیسه، مدنی، یاسر، و شاهمرادی. (۱۴۰۰). مطالعه تجربه زیسته دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته مشاوره و تغییرات نگرش آنها نسبت به ازدواج و روابط زناشویی: یک پژوهش کیفی. پژوهش‌های مشاوره، ۷۸(۲۰)، ۲۱۷-۲۴۳. ۱۰/۱۸۵۰۲.

qjcr.v20i78.6790

فرهمنده، مهناز و توانگر، معصومه. (۱۳۹۷). بررسی رابطه‌ی پویایی هویت زنانه و تعارضات زناشویی (مورد مطالعه: زنان ساکن یزد). جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۹(۳)، ۱۵۷-۱۸۰. ۱۰/۲۲۱۰۸.

jas.2018.104320.1116

قنبری برزبان، سلمانوندی، شاپور، فاطمی، و نرگس السادات. (۱۳۹۸). تأملی بر تأثیر روابط جنسی پیش از ازدواج بر گرایش به ازدواج مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه اصفهان. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی، ۳(۷)، ۳۳-۵۴. ۱۰/۲۲۱۰۸.

ssoss.2019.113584.1325

کاتوزیان مریم، آقابابایی سودابه، تاپاک لیلی، خداکرمی بتول، بخت رفعت. (۱۴۰۲). دانش و نگرش جنسی دختران نوجوان در آستانه ازدواج و ارتباط آن‌ها با متغیرهای دموگرافیک. مجله پرستاری و مامایی، ۲۱(۴): ۳۲۱-۳۳۳. ۱۰/۶۱۱۸۶.

unmf.21.4.321

کریمی ثانی، پرویز و اسمعیلی، معصومه. (۱۳۹۴). اثربخشی الگوی راهنمایی و مشاوره قبل از ازدواج مبتنی بر رویکرد چند بعدی بومی نگر بر کیفیت زندگی زناشویی. پژوهش‌های روان‌شناسی بالینی و مشاوره، ۱۵(۱)، ۴-۱۹. ۱۰/۲۲۰۶۷.

ijap.v5i1.18666

- محسن زاده، فرشاد، عارفی، و مختار. (۱۳۹۰). مشاوره پیش از ازدواج (تلفیق یافته‌های پژوهشی با نظریه بین نسلی شیوهی عمل و مثال موردی). تازه‌های روان درمانی، ۵۹(۱۷)، ۷۴-۹۵.
- مهدوی کنی، رنگچی طهرانی، و عطیه. (۱۳۹۹). مطالعه تطبیقی نهاد صلح از منظر قرآن کریم و نهاد داوری در قوانین ایران. فقه و حقوق خانواده، ۲۵(۷۲)، ۵-۲۵. ۱۰۳۰۴۹۷. [flj.2020.75336](https://doi.org/10.2020.75336)
- میراحمدی، سیده لیلا، فاتحی زاده، مریم السادات، اعتمادی، عذرا، جزایری، رضوان السادات، و پسندیده، عباس. (۱۳۹۶). انتخاب همسر مبتنی بر آموزه‌های اسلامی براساس تحلیل کیفی احادیث اصول کافی. پژوهش‌های مشاوره (تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره)، ۱۶(۶۲)، ۵۲-۷۹.
- نافیان دهکردی، معصومه، زندی پور، طحیه، و پورشهریاری، مه سیمیا. (۱۴۰۰). تعیین اثربخشی آموزش بسته مشاوره پیش از ازدواج بر مبنای مفاهیم رویکرد طرحواره درمانی، خودمتمایزسازی و واقعیت درمانی بر مشکلات بین فردی زوج‌های در آستانه ازدواج. مطالعات ناتوانی، ۱۱(۱) (پیاپی ۱۹).
- نوابی فر، فرزنا، آتش پور، حمید، و گل پرور، محسن. (۱۳۹۹). ساخت و بررسی اثربخشی بسته آموزشی مبتنی بر تیپ‌های شخصیتی نه گانه (انیاگرام) بر ابرازگری هیجان متقاضیان ازدواج. مجله روانپزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران (اندیشه و رفتار)، ۲۶(۱)، ۲-۱۵. ۱۰۳۲۵۹۸. [ijpcp.26.1.3128.1](https://doi.org/10.26131/ijpcp.26.1.3128.1)
- هاشمی گل مهر، مجید، امان الهی، عباس، فرهادی، حمید، اصلانی، خالد، و رجبی، غلامرضا. (۱۳۹۹). آرایه الگوی ازدواج موفق: یک پژوهش کیفی. پژوهش‌های مشاوره (تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره)، ۱۹(۷۶)، ۱۴۱-۱۷۱. ۱۰۲۹۲۵۲. [jcr.19.76.141](https://doi.org/10.1976.141)
- هراتیان، عباس-علی؛ موسوی، مریم سادات؛ ارشاد حسینی، هادی و جان بزرگی، امین. (۱۳۹۹). طراحی و ساخت مقیاس معیارهای انتخاب همسر: قبل و بعد ازدواج. روان‌شناسی فرهنگی، ۴(۲)، ۱۹-۴۰. ۱۰۳۰۴۸۷. [jcp.2020.118692](https://doi.org/10.2020.118692)
- یوسفی فایق، رستمی چنگیز، مرادی مسعود، اردلان آسو، رضاییان کمال. (۱۳۹۹). بررسی ارتباط معیارهای همسرگزینی با رضایت زناشویی در بین مراجعین به مرکز مشاوره ازدواج شهرستان کامیاران در سال ۱۳۹۵-۱۳۹۶. مجله علوم پزشکی زانکو. ۱۳۹۹، ۲۱(۷۰): ۳۲-۴۱.

Abbas, J. , Aqeel, M. , Ling, J. , Ziapour, A. , Raza, M. A. , & Rehna, T. (2023). Exploring the relationship between intimate partner abuses, resilience, psychological, and physical health problems in Pakistani married couples: a perspective from the collectivistic culture. *Sexual and Relationship Therapy*, 38(3), 431-460. <https://doi.org/10.1080/14681994.2020.1851673>

Agü, S. A. , & Nwankwo, B. E. (2019). Influence of religious commitment, intentionality in marriage and forgiveness on marital satisfaction among married couples. *IFE Psychologia: An International Journal*, 27(2), 121-133.

<https://hdl.handle.net/10520/EJC-19190fbde4>

Alqawasmi, A. Y. O. (2021). Marriage and divorce practices in Islamic centers in Italy. *Oñati Socio-Legal Series*, 11(4), 959-989.

<https://doi.org/10.4324/9781003450092>.

- Altgelt, E. E. , & Meltzer, A. L. (2021). Associations between premarital factors and first-married, heterosexual newlywed couples' frequency of sex and sexual satisfaction trajectories. *The Journal of Sex Research*, 58(2), 146-159.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2019.1695722>
- Bahkali, N. M. , Eissa, G. A. , Alharbi, F. M. , Alzahrani, F. A. , Edris, F. E. , Ibrahim, N. K. , ... Alzahrani, F. (2022). Effect of Premarital Education on the Quality of Life of Female Partners: A Cross-Sectional Study. *Cureus*, 14(12), e32186.
 DOI:10.7759/cureus.32186
- Borella, M. , De Nardi, M. , & Yang, F. (2023). Are Marriage-Related Taxes and Social Security Benefits Holding Back Female Labour Supply? *The Review of Economic Studies*, 90(1), 102-131. <https://doi.org/10.1093/restud/rdac018>
- Brown, M. , Whiting, J. , Kahumoku-Fessler, E. , Witting, A. B. , & Jensen, J. (2020). A dyadic model of stress, coping, and marital satisfaction among parents of children with autism. *Family Relations*, 69(1), 138-150.
<https://doi.org/10.1111/fare.12375>
- Carroll, J. S., & Doherty, W. J. (2003). Evaluating the effectiveness of premarital prevention programs: A meta-analytic review of outcome research. *Family relations*, 52(2), 105-118. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2003.00105.x>
- Czyżkowska, A. , & Cieciuch, J. (2022). Marital goals: Circular value-based model and measurement. *Current Psychology*, 41(6), 3401-3417.
<https://doi.org/10.1007/s12144-020-00787-0>
- Damtie, Y. , Cherie, N. , Fentaw, H. et al. (2022). Pre-marital sex and its association with peer pressure and watching pornography among young individuals in Ethiopia: a systematic review and meta-analysis. *Scientific Reports*, 12(1), 9572.
<https://doi.org/10.1038/s41598-022-13448-y>
- Few-Demo, A. L. , & Allen, K. R. (2020). Gender, feminist, and intersectional perspectives on families: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 326-345.
<https://doi.org/10.1111/jomf.12638>
- Frye, N. , Ganong, L. , Jensen, T. , & Coleman, M. (2020). A dyadic analysis of emotion regulation as a moderator of associations between marital conflict and marital satisfaction among first-married and remarried couples. *Journal of Family Issues*, 41(12), 2328-2355. <https://doi.org/10.1177/0192513X20935504>
- Galadanci AA, Estep JH, Khan H, Farouk ZL, Carroll Y, Hodges J, Yarima S, Ibrahim UA, Idris IM, Gambo A, Hussaini N, Mukaddas A, DeBaun MR, Galadanci NA. (2023). Barriers and Facilitators of Premarital Genetic Counseling for Sickle Cell Disease in Northern Nigeria. *Journal of Pediatric Hematology/Oncology*, 45(6), e716-e722.
 DOI: 10.1097/MPH.0000000000002702
- Haghighat, F., Madani, Y., Farasatkah, M., & Pazargadi, M. (2024). A Middle-Range Theory to Guide the Comprehensive Counselor Training Program in Iran: A Grounded Theory Study. *Journal of Counseling Research*, 23(91), 196-227.
[10.18502/qjcr.v23i91.16938](https://doi.org/10.18502/qjcr.v23i91.16938)

- Hosseinkhanzadeh, A. A., Bagheri Sheykhangafshe, F., Seyyed Noori, S. Z., Tohidi Moghadam, M., & Vakilian, M. (2023). The Role of Premarital Education and Counseling on the Formation of a Positive Attitude Towards Marriage and Marital Success from the Perspective of Youth and Family Counselors. *Family Counseling and Psychotherapy*, 12(2), 37-62.
[20.1001.1.22516654.1401.12.2.2.9](https://doi.org/10.1001.1.22516654.1401.12.2.2.9)
- Howard, A. J., Gupta, N., & Yuan, C. M. (2025). Home Hemodialysis Practice and Curriculum Recommendations Among Graduates of a Military Nephrology Training Program Without Home Hemodialysis Clinic Experience. *Military Medicine*, usaf135. <https://doi.org/10.1093/milmed/usaf135>
- Keshchyan, L. V., Dobrokhotova, Y. E., Lyalichkina, N. A., Soldatenkova, M. L., & Center, N. F. P. (2025). Psycho-emotional state of pregnant wives of participants in a special military operation.
[DOI: 10.32364/2618-8430-2025-8-1-1](https://doi.org/10.32364/2618-8430-2025-8-1-1)
- Lavner, J. A. , Williamson, H. C. , Karney, B. R. , & Bradbury, T. N. (2020). Premarital parenthood and newlyweds' marital trajectories. *Journal of Family Psychology*, 34(3), 279-290.
- Lebow, J., & Snyder, D. K. (2022). Couple therapy in the 2020s: Current status and emerging developments. *Family Process*, 61(4), 1359-1385.
<https://doi.org/10.1111/famp.12824>
- Lewis, J. A. (2016). Community counseling: Empowerment strategies for a diverse society. (No Title).
- Murray, C. E. (2004). The relative influence of client characteristics on the process and outcomes of premarital counseling: A survey of providers. *Contemporary family therapy*, 26, 447-463. <https://doi.org/10.1007/s10591-004-0646-5>
- Prismadianto, G., Endrawati, L., & Putra, F. (2025). The Importance of Educational Attainment and Premarital Counseling in Building Family Harmony and Preventing Domestic Violence to Strengthen National Resilience. *Tafkir: Interdisciplinary Journal of Islamic Education*, 6(2), 305-321.
<https://doi.org/10.31538/tijie.v6i2.1324>
- Puri, S. , Dhiman, A. , & Bansal, S. (2016). Premarital health counseling: A must. *Indian journal of public health*, 60(4), 287-289.
[DOI: 10.4103/0019-557X.195860](https://doi.org/10.4103/0019-557X.195860)
- Rait, D. S. (2000). The therapeutic alliance in couples and family therapy. *Journal of clinical psychology*, 56(2), 211-224. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4679](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4679).
- Rosales, B., Rodriguez, J., Mendez, J. S., Rodriguez, Y. L., Ricker, C., Barahona, R., ... & Baezconde-Garbanati, L. A. (2025). Self-confidence as a driver of community impact: Outcomes of the Community Genetic Navigation Engagement Specialist (CoGENES) train-the-trainer program. *Cancer Research*, 85(8_Supplement_1), 4027-4027.
<https://doi.org/10.1158/1538-7445.AM2025-4027>

- Schumm, W. R., Walker, A. B., Nazarinia, R. R., West, D. A., Atwell, C., Bartko, A., & Kriley, A. (2010). Predicting the short-and long-term helpfulness of premarital counseling: The critical role of counseling quality. *Journal of couple & relationship therapy*, 9(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/15332690903473044>
- Simbar, M., Rahmanian, F., Nazarpour, S., Ramezankhani, A., & Zayeri, F. (2021). Needs for a gender-based perimarital couples' counselling services in Iran. *Nursing Open*, 8(2), 850-857. <https://doi.org/10.1002/nop2.692>
- Stanley, S. M. , Rhoades, G. K. , & Fincham, F. D. (2011). Understanding romantic relationships among emerging adults: The significant roles of cohabitation and ambiguity .
- Udofia, A. A., Bonsi, E. E., Agbakpe, G. F., & Udofia, E. A. (2021). The impact of pre-marital counseling and psychological variables on marital satisfaction among married couples in Laterbiokoshie, Accra, Ghana. *Journal of psychological research*, 3(1). <https://doi.org/10.30564/jpr.v3i1.2544>.
- Williamson, H. C., Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2019). Barriers and facilitators of relationship help-seeking among low-income couples. *Journal of Family Psychology*, 33(2), 234. <https://doi.org/10.1037/fam0000485>.

